

ROLLEN COMPETENTIES ACTIVITEITEN KENNIS

Branchestandaard gemeentelijke watertaken

Gemeentelijke watertaken nemen toe in omvang en belang. Daarbij is er door allerlei ontwikkelingen meer te doen met minder mensen. En door vertrek van ervaren krachten valt veel expertise weg. Hoe zorgt de gemeente dat zij de juiste kennis en competenties in huis heeft om de gemeentelijke watertaken naar behoren te kunnen blijven uitvoeren?

Schematische weergave van de Branchestandaard

Hiervoor hebt u inzicht nodig in:

- de activiteiten die medewerkers voor de watertaken moeten uitvoeren,
- de kennis en competenties die daarvoor nodig zijn, en
- welke kennis en competenties u al in huis hebt.

Om dit inzicht te krijgen, heeft Stichting RIONED – nu nog in concept – een tool ontwikkeld: 'Branchestandaard gemeentelijke watertaken'. Met deze tool wordt duidelijk waar eventuele witte vlekken zitten en waar u competenties kunt versterken.

Opbouw Branchestandaard gemeentelijke watertaken

Rollen en activiteiten

De uitvoering van de gemeentelijke watertaken vraagt om invulling van verschillende rollen: projectleider, beleidsmedewerker, beheerder, ontwerper, opzichter, ondersteuner. Elk van deze rollen vraagt specifieke competenties. Binnen de gemeentelijke watertaken zijn tal van activiteiten te onderscheiden, die in aard en omvang verschillen. Van planvorming (GRP en jaarprogramma) en onderzoek tot en met de voorbereiding en begeleiding van de werkzaamheden buiten. De branchestandaard geeft aan welke kennis per activiteit nodig is en koppelt de activiteiten aan rollen. In schema 1 vindt u de activiteiten op hoofdlijnen (gedetailleerd in het excelbestand).

Kennisgebieden uitvoerend

Voor de beschrijving van de kennisgebieden is onderscheid gemaakt tussen enerzijds uitvoerende en anderzijds beleidsmatige en organisatorische taken. De kennis(gebieden) van de uitvoerende taken (bestek maken, toezicht houden) in schema 2 sluiten ook aan op de opleiding Rioleringsstechniek van Stichting Wateropleidingen (RIOT).

Kennisgebieden beleidsmatig

De kennis(gebieden) voor de beleidsmatige en organisatorische taken in schema 3 sluiten aan op de Basisopleiding Riolerings (BOR). Voor die kennisgebieden maakt de Branchestandaard ook onderscheid in het kennisniveau.

1 Activiteiten op hoofdlijnen

- > Strategische planvorming
- > Jaarprogramma
- > Facilitair
- > Berekeningen
- > Inspectie/controle
- > Meten
- > Monitoring
- > Onderhoud
- > Repareren, renoveren, vervangen en verbeteren

2 Kennisgebieden uitvoerend

1. Beleid, wet- en regelgeving
2. Onderzoeksmethoden en -technieken
3. Verwerken en vastleggen gegevens
4. Functioneren rioolstelsel en hydraulische berekeningen
5. Beoordelen onderzoeksresultaten
6. Technische kennis ontwerp
7. Technische kennis gericht op onderhoud, reparatie, renovatie en vervanging
8. Uitbesteden en contractvorming

3 Kennisgebieden beleid

1. Beleid, wet- en regelgeving
2. Waterhuishouding
3. Werkwijze andere vakgebieden
4. Inbedding in organisatie en plannen
5. Middelen management (financiën en personeel)
6. Onderzoeksmethoden en technieken
7. Verwerken, vastleggen en valideren gegevens
8. Functioneren rioolstelsel en hydraulische berekeningen
9. Beoordelen onderzoeksresultaten
10. Technische kennis ontwerp
11. Technische kennis gericht op onderhoud, reparatie, renovatie, vervanging
12. Uitbesteden en contractvorming

Kennisniveaus

De mensen die de activiteiten uitvoeren, hebben verschillende kennisniveaus. De één komt net van school en heeft veel begeleiding nodig. De ander zit al dertig jaar in het vak en weet hoe de hazen lopen. Schama 4 deelt de kennisniveaus in volgens een HR-benadering.

Eenvoudig samengevat: het basisniveau is voldoende om werkzaamheden goed te kunnen uitbesteden, het zelf uitvoeren vraagt meer op de relevante kennisgebieden: zelfstandigenniveau. In het Excelbestand vindt u een uitwerking van de niveaus gekoppeld aan de kennisgebieden.

4 Kennisniveaus

Basisniveau

- > In staat om de voor de uitvoering van een taak benodigde informatie zelfstandig op te zoeken en uit te leggen (weten waar het staat);
- > In staat om informatie in een andere context te gebruiken en om verbanden en relaties te onderzoeken (toepassen en analyseren).

Zelfstandig: basisniveau⁺

- > In staat om een afweging over de uitvoering van een taak te motiveren of te rechtvaardigen.

Specialist: zelfstandig⁺

- > In staat om nieuwe gezichtspunten en ideeën te genereren (creëren) over de uitvoering van een taak.

Competenties

Behalve een eigen kennisniveau heeft ieder mens ook eigen competenties (zie schema 5). Zo zijn er verschillen in flexibiliteit, ondernemingszin en creativiteit. In het Excelbestand vindt u de relaties tussen competenties en rollen (functies) en activiteiten.

Inventarisatie: nodig en beschikbaar

De branchestandaard helpt u de benodigde en beschikbare kennis en competenties in uw organisatie te inventariseren. Hierdoor worden eventuele witte vlekken duidelijk, zowel bij individuele medewerkers als bij de organisatie als geheel.

5 Competenties

Persoonlijk

- flexibel
- ondernemend

Operationeel

- oog voor details
- kan plannen en organiseren
- zicht op voortgang

Conceptueel

- probleemanalytisch denken
- creatief
- heeft visie

Relationeel

- organisatiesensitief
- omgevingsbewust
- vasthoudend
- kan samenwerken

Wat zelf doen?

Bij gebruik van de Branchestandaard gemeentelijke watertaken bepaalt de gemeente eerst wat zij zélf wil doen en wat zij gaat uitbesteden. De benodigde kennis en competenties hangen daar immers van af. De branchestandaard brengt vervolgens in beeld welke kennis en competenties u in huis zou moeten hebben en welke u al hebt. Op basis daarvan kunt u met het management in gesprek gaan.

Oplossingsrichtingen

Voor 'witte vlekken' kunt u in principe kiezen uit drie oplossingsrichtingen:

- U versterkt uw eigen formatie door medewerkers (al dan niet in een flexibele schil) aan te nemen en/of opleiding of coaching aan te bieden.
- U gaat na hoe u witte vlekken kunt invullen door medewerkers met andere gemeenten of met het waterschap te delen.
- U huurt mensen in of besteedt activiteiten uit en maakt daarmee een andere keus in wat u wel en niet wilt uitbesteden.

Mate van uitbesteden

Om de uitvoering van de gemeentelijke watertaken te kunnen waarborgen, gaat de branchestandaard uit van een minimum aan kennis en competenties binnen de organisatie. Zo moet u de kennis in huis hebben die nodig is voor taken die u niet kúnt uitbesteden.

Een gemeente moet ook voldoende kennis hebben om tot een visie en prioriteiten te komen.

Daarnaast moet u voldoende capaciteit en deskundigheid in huis hebben om de uit te besteden activiteiten adequaat te kunnen aansturen. Verder is het niet zinvol om activiteiten uit te besteden die dermate zijn ingebed in de gemeentelijke organisatie dat uitbesteding leidt tot afstemmingsproblemen.

Aan de slag?

U heeft meerdere mogelijkheden als u met de Branchestandaard aan de slag wilt. U kunt het model zelf gebruiken, maar ook een door RIONED ondersteund proefproject starten. Neem contact op met Rob Hermans als u meer wilt weten. Via info@rioned.org of 0318-631111.